

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL VALSTYBINĖS KALBOS EGZAMINO PROGRAMOS PATVIRTINIMO**

2004 m. vasario 11 d. Nr. ISAK-209

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1687 „Dėl valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų egzaminų ir pažymėjimų išdavimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [123-5617](#)) 2.1 punktu,
t v i r t i n u Valstybinės kalbos egzamino programą (pridedama).

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

ALGIRDAS MONKEVIČIUS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo
ministro

2004 m. vasario 11 d.

įsakymu Nr. ISAK-209

VALSTYBINĖS KALBOS EGZAMINO PROGRAMA**I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Valstybinės kalbos egzamino programa skiriama asmenims, siekiantiems gauti Lietuvos Respublikos pilietybę ir privalantiems pagal Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo (Žin., 2002, Nr. [95-4087](#)) 12 straipsnio 1 punktą išlaikyti valstybinės kalbos egzaminą.

2. Valstybinės kalbos egzaminas iš esmės atitinka valstybinės kalbos mokėjimo I kategorijos egzaminą ir Europos kalbų testuotojų asociacijos (ALTE) organizuojamus A2 lygio testus. Šio lygio mokymo turinys aprašytas „Pusiaukelėje“, taigi egzaminas atitinka ir minėtame apraše numatytus lietuvių kalbos mokymosi tikslus, uždavinius, turinį, apibrėžiamus esminius komunikacinius gebėjimus ir jų reikalavimus. Šie reikalavimai trumpai gali būti apibūdinami taip: ribotas sakininės ir minimalus rašytinės kalbos mokėjimas.

3. Egzamino objektas – asmenų, siekiančių gauti Lietuvos Respublikos pilietybę (toliau jie vadinami kandidatais), komunikacinė kompetencija, kuri apima lingvistinę, sociokultūrinę, sociolingvistinę, diskurso, socialinę ir strateginę kompetenciją lietuvių kalba.

4. Valstybinės kalbos egzamino tikslai: sudaryti sąlygas kandidatams atskleisti savo komunikacinius gebėjimus A2 lygiu, patikrinti ir įvertinti, ar kandidatų komunikaciniai lietuvių kalbos gebėjimai atitinka A2 lygio reikalavimus, aprašytus „Pusiaukelėje“, sudaryti sąlygas kandidatui gauti pažymėjimą, leidžiantį įgyti pilietybę, sudaryti prielaidas kandidatui integruotis į Lietuvos visuomeninį gyvenimą.

5. Valstybinės kalbos egzamino programa parengta atsižvelgiant į valstybinės kalbos egzaminų organizavimo ir vykdymo patirtį bei rezultatus ir vadovaujantis šiuolaikinės negimtųjų kalbų mokymo ir testavimo metodikos nuostatomis.

6. Apibūdinant valstybinės kalbos gebėjimų turinį, orientuotasi į Europos Tarybos kalbos mokėjimo lygių aprašus, pateikiančius bendrą kalbos mokymo(si) ir vertinimo sistemą suaugusiesiems. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1687 „Dėl valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos egzaminų ir pažymėjimų išdavimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [123-5617](#)) nustatyta, kad asmenims, siekiantiems Lietuvos Respublikos pilietybės, taikoma pirmoji valstybinės kalbos mokėjimo kategorija, kuri Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1688 „Dėl valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų patvirtinimo ir įgyvendinimo“ (Žin., 2003, Nr. [123-5618](#)) siejama su Europos kalbų mokymosi turinio aprašo „Pusiaukelė“ lygiu, prilyginamu Europos Tarybos A2 lygiui. Toks kalbos mokėjimo lygis apibūdinamas kaip trumpų, aiškos sandaros sakininių ir rašytinių sakinių supratimas, gebėjimas kalbėti apie konkrečius žinomus dalykus, gebėjimas pildyti paprasčiausių tipinių dokumentų formas, rašyti neoficialius trumpus tekstus.

7. Valstybinės kalbos egzamino programos paskirtis – apibrėžti egzaminu tikrinamus gebėjimus, supažindinti su egzamino turiniu, aptarti kandidatų gebėjimų vertinimo aspektus, padėti asmenims, siekiantiems Lietuvos Respublikos pilietybės, patikrinti valstybinės kalbos mokėjimo žinias ir gebėjimus ir tinkamai pasirengti valstybinės kalbos egzaminui.

8. Valstybinės kalbos egzaminas laikomas raštu (skaitymas, rašymas, klausymas) ir žodžiu (kalbėjimas).

II. EGZAMINO TURINYS

9. *Kandidatų gebėjimai.* Per egzaminą tikrinami visų keturių kalbinės veiklos rūšių: skaitymo, rašymo, klausymo ir kalbėjimo – gebėjimai.

9.1. *Skaitymas.* Kandidatai turėtų parodyti, kaip supranta skaitomo teksto esmę, svarbiausią informaciją ir detales. Per egzaminą duodama skaityti tokius tekstus, kokius suprasti reikia kasdieniame gyvenime: trumpus užrašus gatvėse, įstaigose, viešajame transporte, prietaisų veikimo instrukcijas, žodžių aiškinimus vienakalbiuose žodynuose, neoficialius asmeninius laiškus, trumpus informacinius straipsnelius iš laikraščių, žurnalų, enciklopedijų.

9.2. *Rašymas.* Kandidatai turėtų gebėti pildyti paprasčiausių tipinių dokumentų formas, parašyti trumpą rišlų tekstą – tokį, kokio gali prireikti tenkinant minimalius kasdienio gyvenimo poreikius. Tikrinama, kaip kandidatas geba perteikti reikiamą informaciją, kaip moka vartoti teksto siejimo priemones (jungtukus, įvardžius ir pan.), gramatinės konstrukcijas, žodžius.

9.3. *Klausymas.* Kandidatai turėtų gebėti suprasti ir susieti arba užrašyti paprastą faktinę informaciją girdėdami neutralaus stiliaus dialoginę ir monologinę kalbą (pvz., pokalbius telefonu, pranešimus, įrašytus telefono atsakiklyje). Tekstų situacijos yra įprastos, aiškios ir lengvai įsivaizduojamos.

9.4. *Kalbėjimas.* Kandidatai turėtų gebėti susikalbėti su egzaminuotoju, t. y. jie turėtų gebėti klausti ir atsakyti į paprastus klausimus bei trumpai papasakoti apie: asmenį, asmeninį gyvenimą ir jo aplinkybes, gyvenimo sąlygas ir aplinką, profesinę veiklą, socialinį gyvenimą, laisvalaikį.

9.5. *Supratimo strategijos.* Kandidatai, kaip skaitytojai ir kaip klausytojai, turėtų gebėti taikyti įvairias supratimo strategijas: išskirti svarbiausius ir antraeilius tekstų dalykus, atskirti faktus nuo komentarų, tekste rasti reikiamą informaciją, gebėti nusakyti teksto adresatą, naudotis nelingvistinėmis nuorodomis, pvz., skaitomo teksto iliustracijomis, šriftais ir pan., klausomo teksto intonacija, loginiais kirčiais, balso tonu ir pan.

9.6. *Kompensavimo strategijos.* Kandidatai, laikantys valstybinės kalbos egzaminą, turėtų gebėti taikyti įvairias kompensavimo strategijas, užtikrinančias veiksmingą komunikaciją tokiose situacijose, kurioms jie nėra visiškai pasirengę. Kandidatai skaitydami ar klausydami turėtų nesutrikti, tekste susidūrę su nežinomomis kalbinės raiškos priemonėmis, kalbėdami ir rašydami turėtų būti pasirengę ieškoti būdų nugalėti sunkumus, kylančius dėl lingvistinės kompetencijos ir gebėjimų stokos. Jie taip pat turėtų nesutrikti bendraudami, kai nežino kokių nors elgesio normų.

10. *Temos ir potėmės.* Egzaminas apima tik tas programos temas, kurios neturėtų kandidatams kelti nemalonių emocijų. Pasirengimas bendrauti įvairiomis temomis yra tikrinamas skaitymo, klausymo, rašymo ir kalbėjimo užduotimis, kurių įvestis turėtų apimti keletą įvairių toliau išvardytų temų ir potėmių. Kandidatui yra sudaromos sąlygos atskleisti savo gebėjimus bendrauti lietuviškai. Egzaminu gali būti tikrinama, kaip kandidatai geba vartoti situacijai tinkamą žodyną, suprasti tekstus ar minimaliai bendrauti raštu ar žodžiu toliau išvardytais temomis.

10.1. *Asmens tapatybė:* vardas, pavardė, adresas, telefono numeris, gimimo data ir vieta, amžius, lytis, šeiminė padėtis, tautybė, pilietybė, kilimo vieta, veikla, šeima, mėgstami ir nemėgstami dalykai, charakteris, būdas, išorinė charakteristika.

10.2. *Pastatai ir namai:* apsigyvenimas, patalpos, kambariai, baldai, patalynė, paslaugos, patogumai.

10.3. *Gamta, regionas:* kraštovaizdis, miestas, regionas, gyvūnai ir augalai, oras.

10.4. *Kasdienis gyvenimas:* namuose, darbe, darbo vieta, pajamos.

10.5. *Laisvalaikis:* pomėgiai ir interesai, radijas, televizija ir pan., kinas, teatras, koncertai ir pan., biblioteka, intelektualinė ir meninė veikla, sportas, periodika, šventės.

10.6. *Kelionės:* visuomeninis ir asmeninis transportas, eismas, atostogos, apsigyvenimas, bagažas, atvykimas į šalį ir išvykimas iš jos, kelionės dokumentai.

10.7. *Santykiai su žmonėmis:* bendravimas, kvietimas, susirašinėjimas, valdžia ir politinis gyvenimas, teisėsauga, taika, socialiniai reikalai.

10.8. *Sveikata ir higiena:* kūno dalys, būsenos, higiena, ligos, nelaimingi atsitikimai, medicininis aptarnavimas, draudimas, jutimų pavadinimai, kūno padėtis ir jos keitimas.

10.9. *Švietimas ir mokslas:* mokymasis ir mokslas, dalykai, egzaminai, mokslo baigimo dokumentai, kalbos supratimas ir raiška.

10.10. *Prekyba*: parduotuvės, maisto prekės, drabužiai, avalynė, mada, namų apyvokos daiktai, raštinės reikmenys, kainos, matai, pakuotės, turgus.

10.11. *Maistas ir gėrimai*: viešosios maitinimo įstaigos.

10.12. *Paslaugos*: paštas, telefonas, bankas, policija, ambasadų paslaugos, ligoninė, poliklinika, buities paslaugos, autoservisas, degalinė.

11. *Kalbos vartojimo situacijos*. Norėdami išlaikyti egzaminą, kandidatai turėtų gebėti patenkinti svarbiausius bendravimo poreikius kasdienėse įprastinėse situacijose (tiek darbe, tiek ir asmeniniame gyvenime). Kandidatas turėtų gebėti suprasti, pasakyti ar parašyti paprasčiausius dalykus toliau išvardytose situacijose nurodytomis temomis.

11.1. Suteikti ir gauti faktinę informaciją apie asmenį (pvz.: vardas, pavardė, gimimo vieta, gimimo data, išsimokslinimas, profesija, pareigos ir t. t.), kitą informaciją (pvz.: paklausti kelio, paaiškinti, kaip ką rasti, pasakyti ar paklausti apie laiką, kur galima pavalgyti, suprasti dažniausius užrašus gatvėse, stotyse, suprasti skelbiamą informaciją, susijusią su transporto judėjimu, paklausti ar pasakyti apie piliečių teises ar pareigas ir t. t.).

11.2. Suteikti ir gauti faktinę informaciją apie paslaugas šalies valdžios ir savivaldos įstaigose, policijos nuovadoje, poliklinikoje, ligoninėje ir pan., pašte, banke ir pan.

11.3. Suteikti ir gauti faktinę informaciją tarantis dėl apsigyvenimo, susitikimų, kelionių, kultūrinės veiklos.

11.4. Suteikti ir gauti faktinę informaciją perkant.

11.5. Suteikti ir gauti informaciją užsisakant valgius viešojo maitinimo įstaigose.

11.6. Suteikti ir gauti faktinę informaciją duodant nurodymus ar juos vykdant.

11.7. Suteikti ir gauti faktinę informaciją užmezgant ir palaikant santykius su žmonėmis: susipažįstant, kviečiant ir atsakant į kvietimus, tarantis dėl bendros veiklos, keičiantis nuomonėmis, reiškiant jausmus ir emocijas.

12. *Komunikacinės intencijos*. Kandidatai turėtų gebėti kalbos priemonėmis reikšti tokias komunikacines intencijas: gauti ir suteikti informaciją, reikšti nuomonę, požiūrį, reikšti savo valią kitam asmeniui, reikšti bendravimo konvencijas, dalyvauti pokalbyje (pradėti, tęsti ir pan.), pasitaisyti, paprašyti paaiškinti ir pan.

13. *Abstrakčiosios sąvokos*. Egzaminu tikrinama toliau išvardytų abstrakčiųjų sąvokų raiška.

13.1. *Egzistencija*, t. y. buvimas, nebuvimas.

13.2. *Erdvė*, pvz., vieta, atstumas, kelias, kryptis, kilmė pagal vietą, judėjimas, matmenys ir pan.

13.3. *Laikas*, pvz., laiko skirstymas, dabartis, praeitis, ateitis, nuolatinis veiksmas ar būseną, pradžia, pabaiga ir pan.

13.4. *Kiekybė*, pvz., skaičius, laipsnis, kiekis ir pan.

13.5. *Požymis*, pvz., fizinis: forma, vaizdas, skonis, garsas, kvapas, spalva ir pan.; vertinamasis: vertė, kaina, kokybė, teisingumas, tinkamumas, patikimas ir pan.

13.6. *Psichinė veikla*, pvz., mąstymas: žinoti, galvoti, manyti, abejoti ir pan.; socialinė veikla: kalbėti, rašyti, dėkoti, klausti, atsakyti ir pan.

13.7. *Ryšiai, santykiai*, pvz., veiksmo: veikėjo, objekto; būdo, priežasties, tikslo, lyginimo, priklausomybės ir pan.